

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ПРИВАТНОГО ПРАВА І ПІДПРИЄМНИЦТВА
ІМЕНІ АКАДЕМІКА Ф. Г. БУРЧАКА
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТУРИЗМУ, ЕКОНОМІКИ І ПРАВА
ВІДДІЛЕННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ НАУК
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

ВГО «АСОЦІАЦІЯ ЦИВІЛІСТІВ УКРАЇНИ»

МЕТОДОЛОГІЯ ПРИВАТНОГО ПРАВА (теоретичний дискурс та практика застосування)

*Матеріали міжнародної науково-теоретичної конференції,
присвяченої 20-річчю Науково-дослідного інституту
приватного права і підприємництва
імені академіка Ф. Г. Бурчака
НАПрН України*

10 червня 2016 року

Київ 2016

УДК 341.9(082)
ББК67.412.2я431
М54

Редакційна колегія:

Петришин Олександр Віталійович, д. ю. н., професор, академік НАПрН України,
Президент НАПрН України

Крупчан Олександр Дмитрович, д. ю. н., професор, академік НАПрН України,
директор Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені
академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України

Кузнецова Наталія Семенівна, д. ю. н., професор, академік НАПрН України,
академік-секретар відділення цивільно-правових наук НАПрН України

Федорченко Володимир Кирилович, д. пед. н., професор, ректор Київського
університету туризму, економіки і права

Галайгич Микола Костянтинович, д. ю. н., професор, заступник директора з
наукової роботи Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва
імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України

Луць Володимир Васильович, д. ю. н., професор, академік НАПрН України,
завідувач відділу проблем приватного права Науково-дослідного інституту
приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України

Гриняк Андрій Богданович, д. ю. н., с. н. с., завідувач відділу проблем
договірної права Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва
імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України

Беляневич Олена Анатоліївна, д. ю. н., професор, завідувач відділу правового
забезпечення ринкової економіки Науково-дослідного інституту приватного права і
підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України

Левківський Богдан Казимірович, к. ю. н., с. н. с., завідувач відділу
юрисдикційних форм правового захисту суб'єктів приватного права, судоустрою та
судочинства Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені
академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України

Король Володимир Іванович, д. ю. н., с. н. с., завідувач відділу міжнародного
приватного права і порівняльного правознавства Науково-дослідного інституту
приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України

Відповідальні редактори:

Кочин Володимир Володимирович, к. ю. н., учений секретар Науково-дослідного
інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України

Бесарабчик Влада Олександрівна, молодший науковий співробітник відділу
відділу проблем договірної права Науково-дослідного інституту приватного права і
підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України

Методологія приватного права (теоретичний дискурс та практичне застосування):
матеріали міжнар. наук.-теорет. конф. (м. Київ, 10 червня 2016 р.). – К.: НДІ приватного
права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2016. – 360с.

ISBN 978-617-7087-50-1

Об'єднані у збірнику матеріали міжнародної науково-теоретичної конференції,
присвяченої 20-річчю Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва
імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України щодо проблем методології приватного права.

Рекомендовано для науковців, аспірантів, викладачів юридичних факультетів і
вищих юридичних навчальних закладів, а також практикуючих юристів, інших осіб,
які цікавляться методологією приватного права.

© Науково-дослідний інститут
приватного права і підприємництва
імені академіка Ф. Г. Бурчака
НАПрН України, 2016

ЗМІСТ

Крупчан О. Д.

Методологічні виміри сучасного вітчизняного приватного права..... 11

Беляневич О. А.

Про методологію господарсько-правових досліджень 17

Галянтич М. К.

Методологічні засади дослідження житлового права України 21

Луць В. В.

Договір у механізмі правового регулювання цивільних
правовідносин 25

Борисова В. І.

Релігійна організація – функціональний вид невідприємницьких
організацій 29

Вінник О. М.

Оптимізація правового забезпечення ринкової економіки як
ключовий елемент її прозорості 34

Шишка Р. Б.

Методологія досліджень за спеціальністю 12.00.03 40

Бакалінська О. О.

Проблеми та тенденції контролю за наданням державної
допомоги суб'єктам господарювання..... 45

Безух О. В.

Методологічні основи правового регулювання приватних
економічних відносин в умовах ринку..... 50

Безклубий І. А.

Метафізичний вимір приватного права..... 55

Фатхутдінова О. В.

Вплив правової освіти на становлення правової держави 57

Федорченко Н. В.

Джерела правового регулювання зобов'язань з надання послуг ...62

Гриняк А. Б.

Методологічні аспекти розвитку інституту саморегулювання як інструменту впливу на підрядні організації в сфері виконання робіт 67

Король В. І.

Методологічні засади прогнозування впливу проектів актів законодавства у сфері підприємницької діяльності в Україні та ЄС.... 70

Махінчук В. М.

Доктрини «alter ego» та «instrumentality» в концепції зняття корпоративної вуалі (piercing/lifting the corporate veil)..... 73

Примак В. Д.

Визначення та юридичні наслідки непереборної сили: прогалини законодавчої регламентації 76

Посєдинок В. В.

Поняття «господарська/підприємницька діяльність», «суб'єкт господарювання/підприємство» в контексті реформи господарського законодавства..... 80

Радзивілюк В. В.

Порівняльно-історичний метод дослідження у науці господарського процесуального права..... 84

Коструба А. В.

Методологічні аспекти структури правового регулювання цивільних відносин..... 88

Зінченко О. В.

Методологічне значення юридичних конструкцій 92

Черниш В.М.

Правова політика і проблеми нотаріальної професії 97

Яворська О. С.	
Місце інтелектуального права у системі права України	102
Ясечко С. В.	
Синергетичний підхід при дослідженнях в приватному праві....	106
Білоусов Ю. В.	
Проект Закону України № 3769 у контексті запровадження європейського наказного провадження.....	110
Бобрик В. І.	
Категорії цивільних і господарських справ	117
Бутрин-Бока Н. С.	
До питання про особливості спадкування корпоративних прав..	123
Васильєва В. В.	
Примусове виконання обов'язку в натурі як спосіб захисту корпоративних прав.....	126
Вишневська Ю. В.	
Теоретико-правові аспекти реалізації суб'єктивного права особи у сфері туризму.....	130
Вишновецька С. В.	
Теоретико-методологічні засади дослідження приватного права	134
Гелич А. О.	
Методологічні засади дослідження форм участі держави у корпоративних відносинах	138
Гетманцев М. О.	
Захист прав дітей, які постраждали внаслідок бойових дій чи збройних конфліктів	141
Гостюк В. І.	
Застереження в праві: цивільно-правовий аспект.....	145

Димінська О. Ю.

Значення системи захисту прав споживачів у контексті наближення правопорядків України та ЄС у сфері договірнього права 148

Доляновська І. М.

Проблеми громадської безпеки в сучасному українському суспільстві та їх вплив на надання туристичних послуг 152

Зеліско А. В.

Тенденції уніфікації правового регулювання статусу господарських товариств..... 156

Кожевникова В. О.

Законодавчі обмеження у шлюбному договорі (контракті) 160

Короленко В. М.

Оголошення перерви та відкладення розгляду справи у цивільному процесі 163

Кочин В. В.

Предмет, структура та методологія дослідження відносин у неспідиємницьких товариствах 168

Кравець І. М.

Територіальні та галузеві господарські системи 171

Лукаевич-Крутник І. С.

Поняття договору перевезення в актах кодифікації цивільного законодавства на українських землях 175

Лукач І. В.

Огляд доктрини теорії корпорації в американській правовій науці .. 179

Майданик Л. Р.

Пародія в праві інтелектуальної власності 183

Миринова Г. А.

Особисті немайнові відносини медичної сфери як предмет регулювання цивільного законодавства 187

Молодико К. Ю.

Приватноправові дослідження фінансових ринків за матеріалами російської практики 191

Нелін О. І.

Інститут відумерлості спадщини в доктрині цивільного права України: від системної теорії до теоретичного синтезу 202

Пацурія Н. Б.

Медичне страхування учасників бойових дій: проблеми та перспективи запровадження 206

Печений О. П.

Особливості спадкування майнових прав щодо окремих непідприємницьких організацій 210

Пленюк М. Д.

Щодо удосконалення загальних положень про зобов'язання у Цивільному кодексі України 213

Проценко В. В.

Еволюція торговельного представництва і посередництва за цивільним правом України та Республіки Молдова 218

Резнік Г. О.

Самозахист прав та інтересів дитини 222

Рибачок В. А.

Особливості накладення штрафу за правопорушення у галузі цивільної авіації 225

Розгон О. В.

Роль уніфікації колізійних норм у міжнародному сімейному праві... 228

Сіщук Л. В.

Корпоративні відносини як предмет цивільно-правового регулювання 232

Сіщук Ліліана Василівна,
*кандидат юридичних наук, науковий співробітник
Лабораторії проблем корпоративного права
НДІ приватного права і підприємництва імені академіка
Ф. Г. Бурчака НАПрН України*

КОРПОРАТИВНІ ВІДНОСИНИ ЯК ПРЕДМЕТ ЦИВІЛЬНО ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Функціонування юридичних осіб корпоративного типу зумовлює виникнення корпоративних відносин між учасниками, які перебувають у таких відносинах з моменту створення корпорації і наділяються щодо неї корпоративними правами. Тому такі правові категорії, як «корпоративні правовідносини», «корпоративні права» є предметом наукових досліджень щодо визначення правової природи та місця корпоративних відносин в системі правового регулювання.

Серед науковців виникає найбільше дискусій щодо визначення цивільно-правової та господарсько-правової природи корпоративних відносин і корпоративних прав. Представники господарсько-правової концепції (В. С. Щербина, О. М. Вінник, Д. І. Погрібний, О. М. Переверзев та інші), визначаючи господарсько-правовий характер таких відносин, обґрунтовують, в першу чергу, це тим, що поняття корпоративних відносин і корпоративних прав міститься у ст. 167 ГК та є різновидом передбачених ГК організаційно-господарських відносин, що складаються між суб'єктами господарювання і суб'єктами організаційно-господарських повноважень у процесі управління господарською діяльністю [7, с. 9]. Однак більшість вчених (В. А. Васильєва, І. В. Спасибо-Фатєєва, Н. С. Глузь, В. В. Луць, І. Б. Саракун та інші) визначають приватноправовий характер корпоративних відносин.

З урахуванням наведеного, для того, щоб розкрити правову сутність корпоративних відносин, слід визначити, чи засновані вони на юридичній рівності сторін, автономії волі та майновій самостійності їх учасників. Наявність ознак цивільно-правового характеру й дозволить віднести корпоративні відносини до предмета цивільно-правового, а не господарсько-правового регулювання.

В правовій літературі зазначається, що юридична рівність учасників цивільних відносин виявляється в тому, що кожний з них має юридично рівні можливості вступати у конкретні майнові відносини [13, с. 14]. Відповідно до норм корпоративного законодавства, після вступу до товариства учасники набувають рівні можливості щодо здійснення корпоративних прав, а саме: права на участь, права на отримання

інформації, права на отримання певної частки прибутку (дивідендів) товариства та активів у разі його ліквідації (ст. 167 ГК), права на оскарження рішення загальних зборів (ст. 50 ЗУ «Про АТ»), права на обов'язковий викуп акцій акціонерним товариством (ст. 68 ЗУ «Про АТ»), права на вихід (п. 3 ч. 1 ст. 166, ст. ст. 126, 148, ч.1 ст. 166 ЦК, п. 3 ч. 1 ст. 10 ЗУ «Про ГТ»), права на відчуження акцій (ч. 4 ст. 116 ЦК, ст. 7 ЗУ «Про АТ») та часток у статутному (складеному) капіталі товариства (ч. 4 ст. 116, ст. 127, п. 7 ч. 2 ст. 137. ст. 147, ч. 3 ст. 166 ЦК, п.5 ч. 1 ст. 10, ст. ст. 53, 69, п. 7 ч. 1 ст. 79 ЗУ «Про ГТ»).

Отже, наведені норми закону вказують на різноманітні форми реалізації корпоративних прав учасниками, у яких відносини підпорядкування не прослідковуються. Тому варто погодитися з І. В. Спасибо-Фатеевою, що учасники завжди можуть вибрати як їм поводитися, а підкорення виникає там і тоді, де і коли особи вибору не мають [10, с. 90]. Більше того, як зазначає З. В. Ромовська, юридична рівність – як якість цивільних відносин – не тотожна рівноправності. Юридична рівність учасників цивільних відносин не лише не виключає, а навпаки, зумовлює наявність у них в різних життєвих ситуаціях різних за змістом прав та обов'язків та не виключає їх майнової нерівності та економічної залежності [11, с. 7].

З наведеного можна зробити висновок, що юридична рівність учасників корпоративних відносин прослідковується навіть тоді, коли є «нерівні» частки у статутному (складеному) капіталі товариства чи неоднакова кількість акцій. Адже внаслідок внесення вкладу до статутного капіталу господарського товариства учасник набуває весь комплекс корпоративних прав незалежно від кількості акцій чи розміру частки. В такому випадку йдеться лише про нерівність обсягу корпоративних прав, якими наділений учасник господарського товариства. Однак таке становище ніяк не впливає на рівність правового статусу особи як учасника.

Автономія волі означає те, що до участі у цивільних відносинах ніхто нікого не має права залучати силоміць. Вольовий характер цивільних відносин зумовлює повне знання особи про предмет, про зміст прав і обов'язків та бажання їх настання [11, с. 8]. Автономія волі учасників корпоративних відносин прослідковується як на стадії укладення договору між засновниками, так і після створення чи вступу до товариства. Засновники при створенні товариства, маючи загальний інтерес, самостійно приймають рішення про створення юридичної особи, обирають її організаційно-правову форму, найменування, органи управління, їх компетенцію, порядок прийняття ними рішень та інші питання, пов'язані з її діяльністю. Учасники вже створеного товариства

також наділяються правом вибору щодо участі в органах товариства, відчуження акції / частки та здійснення інших прав і обов'язків, що передбачені статутними документами і нормами чинного законодавства. Тому воля юридичної особи корпоративного типу пов'язана із волею її учасників (засновників), що відображається у спільності їх інтересів щодо ефективної діяльності юридичної особи та досягнення мети, за для якої її було створено.

Про юридичну рівність та автономію волі учасників корпоративних відносин свідчить також майнова самостійність таких осіб, яка проявляється у майновій відокремленості товариства від майна його учасників. Майно товариства формується із майнових вкладів учасників до статутного (складеного) капіталу, внаслідок чого учасники набувають корпоративні права у такій юридичній особі, що надає їм право брати участь в управлінні справами останньої. Крім того, товариство не відповідає за зобов'язаннями його учасників, а учасники не відповідають за зобов'язаннями товариства і несуть ризик збитків, пов'язаних з діяльністю товариства тільки в межах вартості своїх вкладів (належних їм акцій) (ч.2 ст.140, ч. 2 ст. 142 ЦК, п. п. 1, 2 ч. 2 ст. 3 ЗУ «Про АТ», ч. 4 ст. 50 ЗУ «Про ГТ»), що вказує на самостійну майнову відповідальність товариства і його учасників. Виняток із загального правила становлять повні та командитні товариства, в яких учасники (в командитних товариствах тільки повні учасники) солідарно несуть субсидіарну відповідальність за його зобов'язаннями усім своїм майном. Однак і тут умовно можна говорити про самостійну майнову відповідальність товариства та його учасників, оскільки учасники несуть відповідальність за зобов'язаннями товариства тільки у разі недостатності майна у такого товариства (ч. 1 ст. 124 ЦК).

Отже, корпоративні відносини за правовою формою можна розглядати як цивільне правовідношення, що ґрунтується на юридичній рівності сторін, автономії волі та майновій самостійності їх учасників. Враховуючи наведені аргументи, доцільно проаналізувати, до яких видів цивільно-правових відносин можна віднести корпоративні відносини, адже відповідно до ч. 1 ст. 1 ЦК предметом цивільних правовідносин є майнові та особисті немайнові відносини.

У більшості вчених (В. М. Кравчук, С. С. Кравченко та інші) не виникає сумнівів щодо майнового характеру корпоративних відносин. Адже внесення вкладів до статутного капіталу товариства є правовою підставою виникнення права участі в управлінні товариством. Що ж до відносин, які складаються з приводу отримання частки прибутку (дивідендів) пропорційно частці кожного з учасників чи частини

майна або вартості частини майна товариства у разі його ліквідації, то їх майнова природа теж не заперечується і навіть є аргументованою умовою для таких тверджень.

В той же час ведуться дискусії щодо немайнової природи корпоративних відносин. Слід зазначити, що питання про можливість розуміння корпоративних відносин як особистих немайнових нині зумовлене наявністю положення, яке міститься у ст. 100 ЦК, відповідно до якої визначено, що право участі є особистим немайновим правом і не може окремо передаватися іншій особі. У правовій літературі з приводу даної норми неодноразово ставилося питання: окремо від чого не може передаватися право участі та чи справді воно є особистим немайновим правом?

Серед вчених існують різні погляди щодо даних питань. Зокрема, В. І. Цікало зазначає, що право участі, як особисте немайнове право, виникає безпосередньо із закону та установчих документів корпоративної організації і є невідчужуваним [12, с. 106]. Іншої точки зору дотримується В. М. Кравчук, який зазначає, що закон дає лише загальну характеристику права на участь як особистого немайнового права і не розкриває його змісту [4, с. 257–258]. Адже з переходом права власності на акцію чи частку у статутному капіталі до інших осіб відбувається перехід майнових і немайнових прав, що ними посвідчуються.

В той же час у науці розглядається концепція О. О. Красавчикова, який пропонував виділити три види немайнових відносин, що входять у предмет цивільного права: відносини, які складаються з приводу благ, що є невіддільними від особи (право на життя, честь, гідність); відносини, які виникають щодо об'єктів творчої діяльності; організаційні відносини [9, с. 12 – 16]. При цьому, виділяючи організаційні відносини як такі, що входять в групу немайнових відносин, автор не відносив їх до особистих, що дає підставу зробити висновок, що вони є відчужуваними і можуть перейти до інших осіб у будь-який час.

За загальним правилом, організаційні відносини входять у предмет регулювання адміністративного права. Однак цивільно-правовий характер організаційних відносин О. О. Красавчиков вбачав у відносинах, що виникають між юридично рівними та майново відокремленими суб'єктами права. Організаційні відносини є службовими щодо основних майнових відносин і мають специфічну функцію – впорядкування майнових відносин.

Таким чином, на основі вказаних вище підходів щодо визначення корпоративних відносин як майнових та / або немайнових, сформувалася тенденція до розгляду таких відносин як організаційно-майнових. Тому поняття «корпоративні відносини» слід розглядати як родове поняття по

відношенню до видових понять «майнові відносини» та «організаційні відносини» корпорації. Самі ж корпоративні відносини необхідно розглядати як комплексні – майнові і пов'язані з ними немайнові (організаційні) відносини.

Отже, встановивши приватноправову природу корпоративних відносин важливим залишається визначити їх місце в системі цивільних правовідносин. Враховуючи майновий характер корпоративних відносин, у теорії права виникає питання як вони співвідносяться із речовими та зобов'язальними відносинами.

З цього приводу у теорії корпоративного права існує декілька підходів. Зокрема, існує концепція, відповідно до якої корпоративні відносини є речово-правовими відносинами (Н. М. Пахомова, П. А. Писемський). Представники зазначеного підходу визначають корпоративні відносини як відносини щодо формування і реалізації відносин власності з множинним складом суб'єктів -власників, та вважають, що право власності компанії є лише фікцією, яка створена для юридичних цілей і не може усунути «дійсність» [8, с. 57 – 59]. Хоча такий підхід має право на існування, проте такі міркування не розкривають специфіку правового статусу товариства як самостійного суб'єкта права, особливостей його майнового становища, специфіки корпоративного управління через ієрархічну структуру органів управління тощо.

Відповідно до іншого підходу, корпоративні відносини мають зобов'язальну природу (Н. С. Глузь, В. І. Цікало, Н. С. Кузнєцова та інші) і призначені для узгодження майнових інтересів учасників корпорації при формуванні єдиної волі корпорації [3, с. 101]. Однак більшість сучасних вчених, відкинувши сумніви, розвинули бачення своїх попередників і визнали корпоративні відносини як окремий вид. Як зазначає І. В. Спасибо-Фатєєва, методологічно невірно ставити питання про речовий або зобов'язальний характер корпоративних відносин, оскільки вони настільки своєрідні, що являють собою нову якість [10, с. 96].

Враховуючи наведені позиції, необхідним видається розкрити відмінності між зобов'язальними і корпоративними відносинами та визначити їх особливе місце серед цивільних правовідносин, що можна здійснити через характеристику об'єкта, зміст та суб'єкта таких відносин.

Об'єктом зобов'язальних відносин виступає поведінка зобов'язаної особи [2, с.7], яка полягає у вчиненні активних дій або утриманні від певних дій. Такі риси певною мірою притаманні і корпоративним відносинам. Так, можна навести приклад, коли особа, стаючи

учасником товариства, набуває право вимоги до товариства про виплату дивідендів, активів при ліквідації товариства тощо. В той же час, відмінність між зобов'язальними та корпоративними відносинами полягає у тому, що у зобов'язанні інтерес управомоченої особи може бути задоволений тільки за умови, що з нею буде взаємодіяти зобов'язана сторона шляхом здійснення відповідних дій на її користь. У корпоративних відносинах інтерес учасника може бути задоволений навіть у разі відсутності взаємодії і при наявності протидії зі сторони товариства [5, с.90]. Наприклад, у разі, якщо протягом 10 днів з моменту отримання вимоги про скликання позачергових загальних зборів акціонерного товариства наглядова рада не прийняла рішення про їх скликання, такі збори можуть бути скликані акціонерами, які цього вимагають.

Такі особливості об'єкта правовідношення впливають на зміст корпоративних відносин у порівнянні із зобов'язаннями. По-перше, право вимоги, як правило, обумовлено певними строками (термінами) виконання (ст. 539 ЦК), у той час як корпоративне право практично не обмежено часовими рамками і обумовлене тільки фактом існування корпорації [5, с. 65]. По-друге, у зобов'язанні виконання боржником свого обов'язку погашає право вимоги кредитора. У корпоративних відносинах управомочена особа не втрачає свого корпоративного права (крім права на ліквідаційну квоту) навіть після багаторазового виконання іншою стороною покладених на неї обов'язків [6, с. 80]. По-третє, у зобов'язанні існує можливість заміни зобов'язаної сторони шляхом переведення боргу. У корпоративних відносинах корпорація не може замінити себе іншою особою у відносинах з її учасниками [1, с. 39 – 40].

Все вищенаведене дозволяє зробити висновок, що корпоративні відносини побудовані не на моделі кредитора – боржника, де сторони виступають незалежними один від одного учасниками правовідносин, а на основі майнової участі у корпорації, у зв'язку з чим корпоративні відносини виникають між учасниками (засновниками), а також між учасниками (засновниками) та корпорацією. Така характеристика корпоративних відносин окреслює конкретне коло суб'єктів корпоративних відносин та не допускає до участі у них осіб, які не мають корпоративних прав.

Наведені аргументи дають підстави стверджувати, що корпоративні відносини є окремим видом цивільного правовідношення, що існують поряд із речовими і зобов'язальними відносинами. Корпоративні правовідносини – це врегульовані нормами права суспільні відносини організаційно-майнового характеру, засновані на юридичній рівності, автономії волі та майновій самостійності учасників таких відносин,

діяльність яких спрямована на виникнення, зміну та припинення корпоративних прав.

Список використаних джерел:

1. *Данельян А. А.* Корпорация и корпоративные конфликты [Текст] / А. А. Данельян. – Москва: Издательский дом «Камерон», 2007. – 192 с.
2. *Иоффе О. С.* Обязательственное право [Текст] / О. С. Иоффе. – М., 1975. – 465 с.
3. *Кононов В. С.* Корпоративные правоотношения: понятие, признаки, сущность [Текст] / В. С. Кононов // Актуальные проблемы гражданского права: Сб. ст. Вып. 9 / под ред. О. Ю. Шилохвоста. – М.: Норма, 2005. – 480 с.
4. *Кравчук В. М.* Корпоративне право. Науково-практичний коментар законодавства та судової практики [Текст] / В. М. Кравчук. – К.: Істина, 2008. – 720 с.
5. *Кулик А. А.* Корпоративные права в системе гражданских прав [Текст]: дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук: 12.00.03 / А. А. Кулик. – М., 2009. – 278 с.
6. *Ломакин Д. В.* Корпоративные правоотношения: общая теория и практика ее применения в хозяйственных обществах [Текст] / Д. В. Ломакин. – М.: Статут, 2008. – 350 с.
7. *Переверзев О. М.* Господарсько-правове забезпечення корпоративного контролю в акціонерних товариствах [Текст]: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.04 / О. М. Переверзев. – Донецьк: Інститут економіко-правових досліджень НАН України, 2004. – 20 с.
8. *Писемский П. А.* Акционерные компании с точки зрения гражданского права [Текст] / П. А. Писемский. – М., 1876. – 231 с.
9. *Советское* гражданское право [Текст]: в 2-х томах. Т. 1: издание третье, исправленное и дополненное / под ред. д.ю.н., проф. О. А. Красавчикова. – Москва. – Издательство «Высшая школа», 1985. – 535 с.
10. *Спасибо-Фатеева І. В.* Правова природа корпоративних відносин [Текст] / І. В. Спасибо-Фатеева // Вісник господарського судочинства. – 2007. – № 5. – С. 87–99.
11. *Українське цивільне право* [Текст]: Загальна частина. Академічний курс. Підручник. / за ред. З. Ромовської. – К.: Атіка, 2005. – 560 с.
12. *Цікало В. І.* Корпоративні права: поняття, ознаки та класифікація [Текст] / В. І. Цікало // Право України. – 2010. – № 11. – С. 102–111.
13. *Шершеневич Г. Ф.* Учебник русского гражданского права [Текст]: (по изданию 1907 г.) / Г. Ф. Шершеневич. – М.: Фирма «СПАРК», 1995. – 556 с.